

انقلابی که «متفاوت» بود

انقلاب اسلامی ایران، هرچند با انقلاب‌های بزرگ دنیا مشابهاتی دارد، اما وجوه تمایزی نیز دارد که آن را برجسته کرده است

پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین رویدادهای سیاسی و اجتماعی جهان در قرن بیستم است؛ انقلابی که با تغییر رژیم دیکتاتور پهلوی و قطع وابستگی کشور به قدرت‌های سلطه‌گر گامی مهم و تاریخی در احیای استقلال ملی ایران و آغاز روند پیشرفت ایرانیان برداشت. این انقلاب با شعارهایی چون «استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی» و «نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی» در سطح دنیا شناخته شد و توانست الگویی از قیام‌های مردمی براساس ارزش‌های الهی را در سطح دنیا و به‌خصوص جهان اسلام رقم بزند.

اما انقلاب اسلامی در مقایسه با دیگر انقلاب‌های بزرگ دنیا از جمله انقلاب فرانسه و انقلاب روسیه از ویژگی‌های خاص و منحصر به فردی برخوردار است. درک درست «خصوصیات انقلاب اسلامی از بستر مقایسه آن با سایر انقلاب‌ها» یکی از رویکردهای رهبر معظم انقلاب اسلامی در تحلیل این انقلاب است: «انقلاب اسلامی در کشور ایران کاری کرد که در هیچ جای دنیا نظیر آن کار انجام نشده است... از انقلاب کشور روسیه و شوروی گرفته، تا آنچه که در هند، مصر و کشورهای امریکای لاتین و دیگر کشورهای آفریقایی و آسیایی پیش آمد. در هیچ‌کدام از این کشورها، آن حادثه‌ای که در ایران اتفاق افتاد، اتفاق نیفتاد. اسم همه اینها، انقلاب بود، یعنی مثلاً انقلاب در ایران و انقلاب در شوروی، واقعاً مشترک لفظی است، ولی اصلاً یک کار انجام نشده؛ دو کار انجام شده است.»

یکی از اصلی‌ترین تفاوت‌های انقلاب اسلامی با دیگر انقلاب‌ها به «بنیای این انقلاب» برمی‌گردد. انقلاب ملت ایران انقلابی براساس «ایمان و ارزش‌های دینی و معنوی» بود و این نقطه تمایز مهم آن از انقلاب‌هایی چون انقلاب فرانسه یا روسیه محسوب می‌شود: «انقلاب اکتبر روسیه که در سال ۱۹۱۷ پیدا شد، به‌خاطر قطع شدن نان در شهرهای اصلی آن روز- مثلاً مسکو- بود. اگر مردم آن روز نان نداشتند- همین نان معمولی- آن انقلاب پیش نمی‌آمد. انقلاب ما این‌گونه نبود، انقلاب ما براساس یک ایمان بود.»

یکی دیگر از تفاوت‌ها به کیفیت و میزان حضور مردم و نقش‌آفرینی آنان در نهضت اسلامی برمی‌گردد. این انقلاب در تمامی مراحل شکل‌گیری و پیروزی خود عمیقاً بر عنصر «حضور مردم در صحنه تحولات» متکی بوده است: «انقلاب عظیم ما از لحاظ کیفیت پیروزی، انقلابی استثنایی بود، یعنی واقعاً انقلابی با این ابعاد عظیم مردمی که به وسیله حضور مردم در خیابان‌ها و در فضای شهرها و روستاها پدید آید و در آن، با حضور همه مردم، علیه رژیم حاکم مبارزه شود، تا آن زمان لااقل در انقلاب‌های دوره خود ما سابقه نداشت. همه انقلاب‌هایی که تا آن روز در اطراف و اکناف دنیا اتفاق افتاده بود - از جمله انقلاب‌های چپ و مارکسیستی امریکای لاتین، آفریقا، آسیا و جاهای دیگر - از نوع و شکل دیگری بود. تفاوت انقلاب ما با انقلاب‌های دیگر این بود که به وسیله یک گروه ویژه پارتیزانی به پیروزی نرسید.»

«عنصر رهبری دینی» یکی دیگر از وجوه خاص انقلاب اسلامی بود. این انقلاب حرکتی با رهبری یک عالم و فقیه مسلمان بود و احزاب، گروه‌های چریکی و پارتیزانی و افسران نظامی در رهبری آن نقشی نداشتند: «مام به‌طور طبیعی رهبری و سررشته‌داری این حرکت را برعهده داشت؛ این مبارزه را شروع کرد و به مردم تکیه نمود... امام مثل خورشیدی در آسمان امیدهای ملت ایران ظاهر شد. در موضع یک مرد فداکار و یک آتشفشان؛ کسی که همه احساسات لازم برای یک مرد جهانی، یک مرد میهنی، یک مرد اسلامی در او جمع است... این مرد با اینکه در ایران نبود، اما از راه دور، مدت ۱۴ سال قضایای مبارزات اسلامی و نهضت اسلامی در ایران را به معنای واقعی کلمه رهبری کرد. در طول این مدت ۱۴ سال و به‌خصوص چند سال اخیر- یعنی از سال‌های ۵۰ و ۴۹ تا ۵۴ و ۵۵- شدت اختناق و فشار زیاد بود. گروه‌ها، گروهک‌ها، احزاب سیاسی گوناگون، مخفی، مبارز، سیاسی و غیرسیاسی به‌وجود می‌آمدند و همه در زیر فشارهای رژیم مضمحل می‌شدند و از بین می‌رفتند یا بی‌خاصیت می‌شدند... نهضت امام متکی به تشکیلات حزبی نبود... او با متن مردم و توده مردم حرف می‌زد و آنها را هدایت می‌کرد و توانست در طول ۱۴، ۱۵ سال، از راه دور این مایه فکر اسلامی و نهضت اسلامی را اولاً در ذهن‌ها عمیق کند، ثانیاً در سطح جامعه توسعه دهد؛ دل‌های جوانان، ذهن‌ها و ایمان‌ها را به آن متوجه کند تا زمینه برای آن انقلاب عظیم آماده شود.»

ماجرای انقلاب‌ها

KHAMENEI.IR

انقلاب اسلامی نخستین انقلاب بزرگ قرن‌های اخیر است

که توانسته خط مستقیم خود را در این مدت طولانی حفظ کند. ۸۳/۱۷/۱۹

رهبر انقلاب معتقدند انقلاب اسلامی تنها انقلابی است که توانسته بعد از گذشت مدت طولانی، خط مستقیم و جهتگیری خود را حفظ کند. پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR در پرونده‌ی «انقلابی که منحرف نشد» ویژگی‌ها و وقایع مرتبط با مهم‌ترین انقلاب‌های معاصر را با استفاده از بیانات رهبر انقلاب در این اطلاع‌نگاشت بررسی می‌کند.

وقتی رهبران این انقلاب‌ها می‌میرند، تشییع جنازه‌شان، همان تشییع جنازه‌ی است که برای سلاطین انجام می‌گیرد و از مردم خبری نیست.